

6/17/1982
EL LLENGUATGE

Això és així

Les frases o oracions que hom indica com a exemples gramaticals poden semblar en alguns casos artificioses o innecessàries. Volem dir que poden suscitar la reflexió que la mateixa idea que expressen és pot expressar també per mitjà d'altres construccions gramaticalment més simples, més senzilles i planeres. Això no deixa d'ésser cert, però cal tenir en compte en primer lloc que els exemples gramaticals s'indiquen sempre aïlladament, fora del context en què s'inseririen en la pràctica del llenguatge, el qual context obliga a triar sovint d'una manera condicionada, amb factors de preferència especials en cada cas, la més adequada de les diverses maneres disponibles de dir una cosa, d'expressar una idea. I, en segon lloc, que hom no pretén sinó mostrar quines són aquestes diverses maneres existents de dir les coses, com funcionen.

Les construccions complexes amb pronoms relatius són potser les que originen reserves més freqüents. Però no es tracta pas de recomanar-les sinó d'explicar com funcionen. En realitat, posats a recomanar i a donar consells, hom es decanta més aviat a recomanar que s'evitin les oracions massa complexes i es doni la preferència a les més senzilles i, per tant, més fàcils de resoldre, però, és clar, no tothom segueix aquesta recomanació, i amb tot el dret. En el nostre comentari d'ahir, per exemple, parlàvem de l'anomenat relatiu neutre —que ha d'ésser cosa que o la qual cosa, però no el que— i del pronom, també neutre, *això*. Convé saber —o convé recordar, si ja se sap— que el relatiu neutre i *això* tenen capacitat per a substituir el mateix antecedent, però amb la diferència essencial que el terme relatiu actua, alhora, com a element d'enllaç, cosa que no pot fer *això*, el qual aleshores, no pot tenir el seu lloc adequat sinó en una oració independent, separada de l'anterior, en què figura l'antecedent, per un signe de puntuació major, o bé que s'hi enllaça amb un terme conjuntiu. Podem dir, així, *Fa temps que no ens veiem. Això em causa tristesa* o bé *Fa temps que no ens veiem i això em causa tristesa*, prescindint del relatiu neutre. Però és un fet que també podem dir *Fa temps que no ens veiem, la qual cosa em causa tristesa*, i potser algú ho preferirà, talment com pot preferir de combinar *això* amb una relatiu substantiva, combinació un punt artificial, però, com deïem al·lavors, no impossible.